

Normativnost a realita práva

Titulek tohoto příspěvku je i názvem pedagogicko-výzkumného úkolu, na němž participuje, v rámci celoevropského programu ES TEMPUS, katedra právní teorie a katedra trestního práva a kriminologie právnické fakulty MU v Brně. Trojstranná spolupráce s Institutem pro právní a sociální filozofii Sárské univerzity (Německo) a katedrou trestního práva a kriminologie Erasmovy univerzity (Holandsko), byla zahájena v září 1991, přičemž dílčí etapy jsou rozvrženy na tříleté období, tj. do 31. 8. 1994.

Základním cílem programu je transformace nejnovějších vědeckých poznatků a pedagogických metod uplatňovaných v zemích ES, jinak řečeno, posun kvalitativního standardu výuky výše uvedených studijních oborů na brněnské právnické fakultě. K tomu mají přispět Evropským společenstvím dotované aktivity:

1. Nákup odborné literatury, aktualizace knižního fondu.
2. Materiálně technické vybavení k účelnému zabezpečení výuky a výzkumu.
3. Semestrální studijní pobyty brněnských posluchačů na zahraničních fakultách (Saarbrücken, Rotterdam).
4. Zahraniční stáže brněnských pedagogů.
5. Dlouhodobé působení lektorů jazyka německého a anglického v Brně (speciální výuka pro studenty i pedagogy).
6. Pracovní pobyty (přednášky, semináře) zahraničních profesorů na brněnské fakultě.

7. Intenzivní kurzy pro brněnské studenty realizované jedenkrát ročně za účasti zahraničních i tuzemských pedagogů, externích odborníků a postgraduátů.

Celý program je naplňován i dalšími činnostmi, které jsou výsledkem spontánního rozvoje vzájemných vztahů zúčastněných institucí.

V průběhu uplynulých dvou let byl rozšířen fakultní knižní fond z prostředků programu TEMPUS o cca 300 nejnovějších titulů odborné literatury v angličtině a němčině. Osvědčení o absolvování předepsaných semestrálních zkoušek a zápočtů z vybraných oborů v Saarbrückenu či Rotterdamu získalo 22 brněnských studentů. Možnosti jedno- až tříměsíční zahraniční stáže využilo 10 českých pedagogů. Speciální výuku angličtiny a němčiny zabezpečovanou lektory z Rotterdamu a Saarbrückenu absolvovalo od října 1991 cca 150 studentů a učitelů. Ve výuce právní teorie, právní informatiky, sociologie práva, trestního práva a kriminologie dosud hostovalo 11 zahraničních profesorů, resp. jejich asistentů.

Zvláštní zmínku zasluhují intenzivní studijní kurzy. V roce 1992 (15. až 22. 3.) bylo analyzováno téma "Normativnost a realita práva". Jednání bylo rozděleno do 5 sekcí (právní filozofie, právní informatika, trestní právo, kriminologie, penologie), v nichž vystoupilo se svými přednáškami 12 zahraničních a 5 tuzemských odborníků. Ke každému tématu proběhla rozsáhlá diskuse se studenty (texty všech přednášek jsou obsa-

ženy ve sborníku vydaném v letošním roce v české a německé mutaci).

Předmětem interdisciplinárního rozboru následujícího intenzivního studijního kurzu (14. až 21. 3. 1993) byla trestně-právní reforma v České republice. Kromě přednášek našich (8) a zahraničních (8) expertů byl program oproti loňsku obohacen o každodenní podvečerní studentské fórum, v jehož rámci vystupovali se svými koreferáty nejen studenti, ale i postgraduanti zúčastněných kateder. Takto byly studentům i dalším zájemcům (např. z Krajského soudu v Brně) nejkratší cestou zprostředkovány empirické informace i teoretické impulzy jinak jen ztěžko dostupné.

Přes nesporný, většinou nevyčíslitelný, leč věcně specifikovatelný přínos, nelze zamčít i svízele, s nimiž je realizace programu spojena. Tím nejhrouževnatějším je malý zájem studentů o vše, co přesahuje rámec "zkušebních otázek". Letitý středoškolský přežitek je (a zřejmě ještě nějakou dobu bude) pro výraznější uplatnění pedagogických iniciativ obou zúčastněných kateder velmi tvrdým oříškem. Další obtížně odstraňo-

vanou bariérou je neznalost cizích jazyků. Ta je často způsobena osobní pohodlností či lenivostí, neboť možnosti efektivní výuky je dnes již dostatek, včetně kurzů programu TEMPUS. Konkrétním důsledkem obou zmíněných negativ je mimo jiné minimální účast "dobrovolníků" na intenzivních kurzech či přednáškách zahraničních profesorů. Ty jsou sice simultánně překládány, nicméně se zdá, že právě doba původního výkladu se studentům, zvláště těm ve vyšších semestrech, jeví jako "nudná", protože nesrozumitelná.

Uvedené jevy mají evidentně obecnější platnost. Odpovídají stávající úrovni českého vysokého školství, podmíněné kvalitou systému výuky základní a středoškolské. Program TEMPUS lze ovšem chápat i jako jeden ze způsobů, jak s pomocí zkušených zahraničních kolegů posunout v relativně krátké době rozsah i obsah poznání zejména u nadprůměrných posluchačů práv. Doimnívám se, že z tohoto hlediska nevyznívá úsilí vynaložené v uplynulých dvou letech naprázdno.

Pavel HUNGR